

Euroopa Maaelu Arengu
Põllumajandusfond:
Euroopa investeringud
maapiirkondadesse

Uute vahekultuuride liikide sobivus Eesti oludesse

Merili Toom, ETKI

Enn Lauringson, Liina Talgre EMÜ

www.emu.ee

Talivikk (*Vicia villosa*)

- Talvekindel
- Moodustab roomava taimiku – surub alla umbrohte
- Hästi arenenud juurestik, mille areng jätkub talvel
- Väga hea lämmastiku siduja

Kesaredis

Kesaredis talivikiga

Katse Rootsis (SLU)

Keerispea

Keerispea talivikiga

Aleksandria ristik (*Trifolium alexandrinum*)

- Parem kuivataluvus ja kiirem algareng kui inkarnaatristikul

Üheaastased ristikud

- Moodustavad suure biomassi vaid varajasel külvamisel (augusti esimene nädal)
- Soovitatakse kasvatada segus teiste vahekultuuridega

<https://www.easttexasseedcompany.com/cloverspecies.php>

Inkarnaatristik (*Trifolium incarnatum*)

- Kasvab ka mitteviljakatel muldadel
- Talub varju
- Vajab kasvamiseks niiskemat mulda

<https://www.easttexasseedcompany.com/cloverspecies.php>

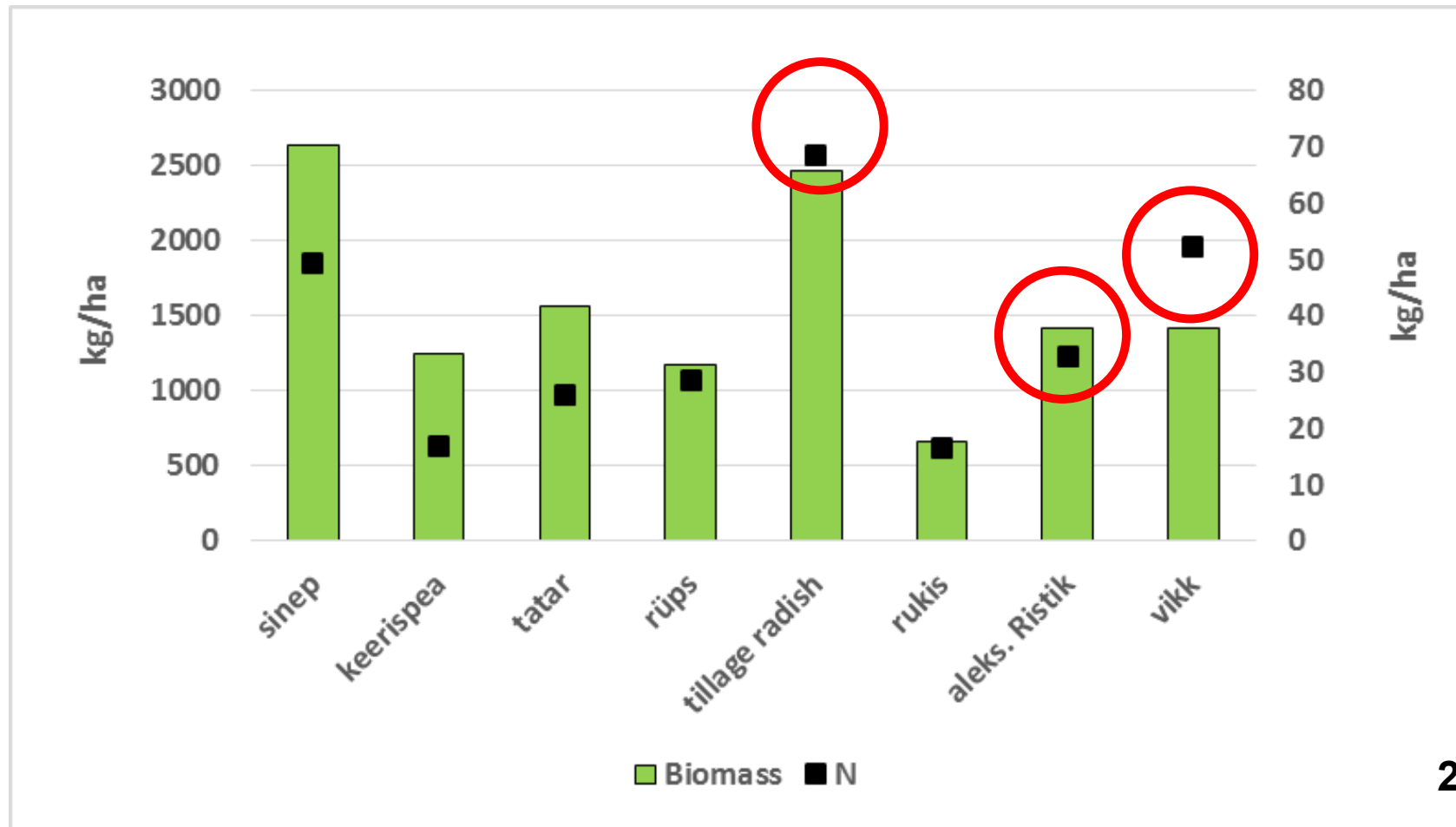
Tillage Radish ehk kesaredis

- Moodustab suure peajuure
- Kogub endasse toitaineid mulla sügavamatest kihtidest
- Parandab mulla struktuuri
- Tänu lopsakale maapealsele biomassile surub alla umbrohte
- Sisaldab glükosinolaate – biofumigatsiooni efekt (vähendab mullapatogeene)

Toitainete sidumine

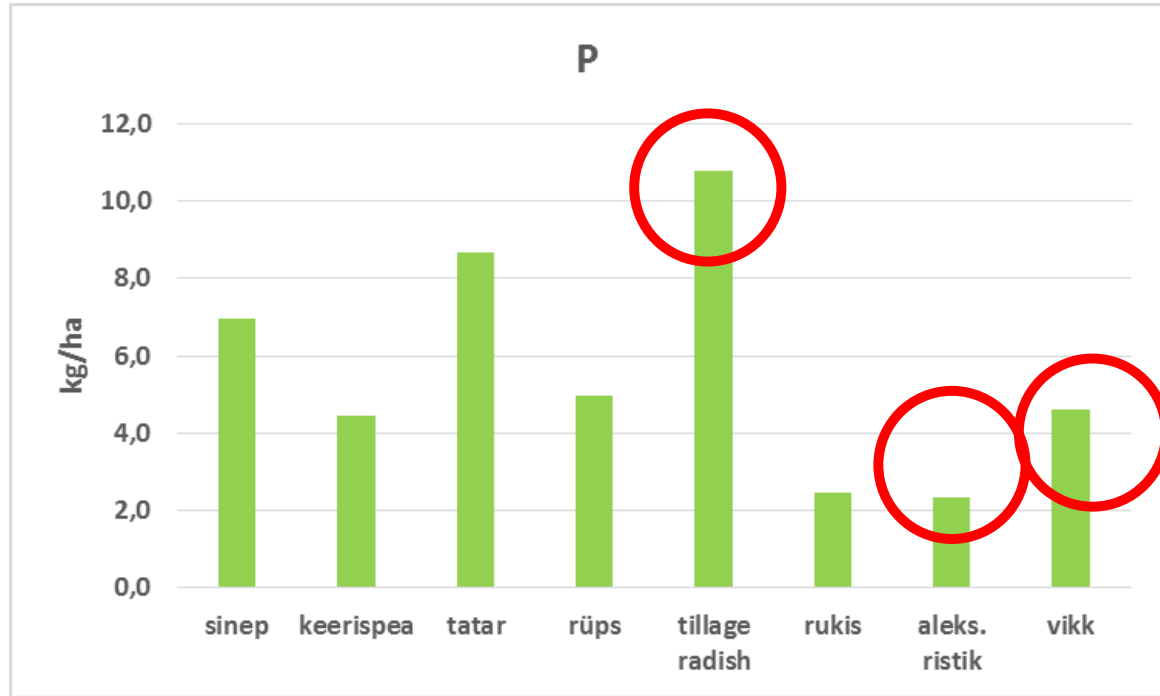
Vahekultuuride poolt seotud toitainete kogus sõltub biomassi suurusest, kuid ka taimes sisalduvast toitainete kogusest

- Kõige rohkem lämmastikku sidus suure biomassi moodustanud kesaredis
- Vikk sidus arvestatava koguse lämmastikku tänu suurele lämmastiku kontsentratsioonile biomassis

2016. aastal, külv 3. augustil

Fosfori ja Kaaliumi sidumine

Vahekultuuride kasvukiirus

Kesaredis

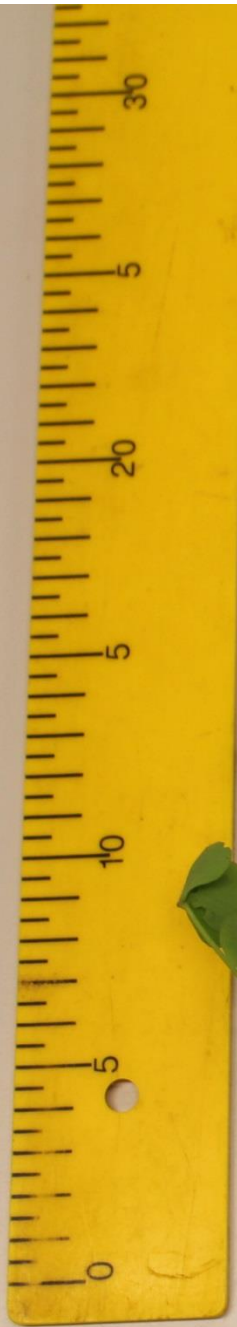
Vahekultuuride kasvukiirus

Aleksandria ristik

Vahekultuuride kasvukiirus

Inkarnaatristik

3.08

8.08

14.08

18.08

Aleksandria ristik   Inkarnaatristik

Vahekultuuride kasvukiirus

Talivikk

3.08

8.08

14.08

18.08

Serradella ehk põld-linnujalg (*Ornithopus sativus*)

Harilik esparsett (*Onobrychis viciifolia*)

<http://www.luontoportti.com/suomi/en/kukkakasvit/crown-vetch>

<https://fikadax.wordpress.com/2015/02/15/7348/>

Külv 8. august

Harilik esparsett (*Onobrychis
viciifolia*)

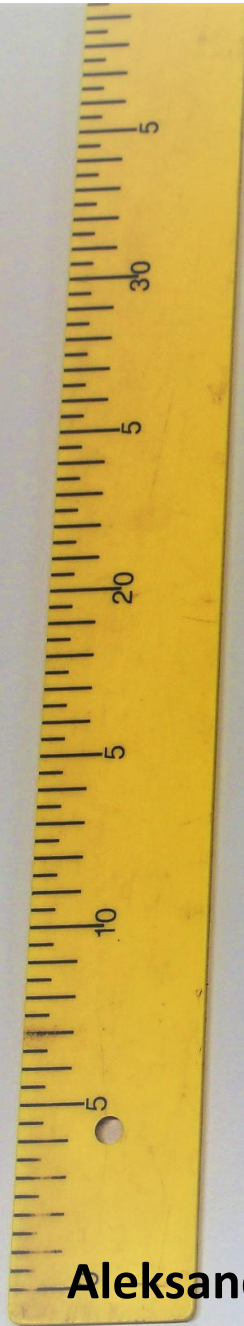
Serradella ehk põld-linnujalg
(*Ornithopus sativus*)

Aleksandria ristik

Inkarnaatristik

Esparsett

Serradella

Vahekultuuride külmataluvus

Kesaredis

Kõige külmem oli 7.jaanuaril -22 °C, vähene lumikate

22. november 2016

23. jaanuar 2017

-5°C, 6-12 november

22. märts 2017

Kesaredis kevadel

Kesaredis, 24. november 2017

Talivikk

22. november 2016

-5°C, 6-12 november

6. januar
2017

31. januar 2017

22. märts 2017

Aleksandria ristiku

taimik oli kahjustatud pärast
20. oktoobrit, kui
temperatuur langes alla **-5 °C**

Samal ajal kesaredisel ja talvikil ei olnud külmakahjustusi

27. november, 2017

Aleksandria ristik

Inkarnaatristik

Aleksandria ristik

Inkarnaatristik

Talivikk

Aleksandria ristik

24. november, 2017

Kuigi maapealne osa on külmast kahjustatud, on juurekava säilinud

Juuremügarad on värvuselt roosad - aktiivsed

Segu: rukis, aleksandria ristik, inkarnaatristik

Veel potentsiaalseid vahekultuure

Kaer (*Avena sativa*)

- Ei ole talvekindel , kuid jätab talveks multšikihi pinnale
- Surub alla umbrohud (ka allelopaatilised omadused)
- Mullastiku suhtes leplik

Kaer vahekultuurina

Fotod: Ülle Tamm

Talihernes

Talihernes 27. novembril

Talihernes

Talivikk

Kokkuvõtteks

- **Eesti oludesse on perspektiivsed vahekultuurid talivikk (tagab pinnakaetuse ja lämmastiku järgnevale kultuurile) ja kesaredis (hea toitainete siduja ja mulla kobestaja)**
- **Aleksandria ristik ja inkarnaatristik sobiksid ühe komponendina vahekultuuride segusse, kuid väiksema osatähtsusega**

Tänan kuulamast!